

[Kr. Kristensen.]

Sukkerordning maa bidrage til Stimulering af Tegningen; vi appellerer derfor baade til gamle Dyrkere om at bevare eller mulig udvide Arealet, og vi kalder paa nye Dyrkere, for at man tilsammen kan komme op paa det store Sukkerroeareal, til Sikring af Landets Sukkerbehov og for at skabe yderligere Eksportværdier. Det ligger i Dag i hele Samfundets Interesse, at dette sker Fyldest.

Hartvig Frisch: Jeg vil gerne lige til en Begyndelse gøre en enkelt Bemærkning om den Situation, som foreligger med Hensyn til Betænkningens Udformning, der jo i Anledning af Typografstrekken ikke har kunnet være som vore sædvanlige Betænkninger, det vil sige, at alle Bilagene mangler. Jeg gør Bemærkningen her, fordi det maaske vil erindres af nogle, at jeg i min Ordførertale ved første Behandling gjorde gældende, at det var meget vigtigt for Medlemmerne i dette Ting for at bedømme disse Forhold at have faaet forelagt selve de Aktstykker, hvorpaa det hele hviler, nemlig Kontrakten med Roedyrkerne, med Fabrikkerne, Fabrikkerens Regnskaber og lignende Materiale. Alt dette er det lykkedes at faa fremskaffet i Udvalget, og det vilde, hvis vi havde normale Forhold, være fremlagt for alle Tingets Medlemmer, og det er mit Haab, som jeg udtalte engang tidligere, at Handelsministeren ved fremtidige Forelæggelser af midlertidige Sukkerlove i Bemærkningerne til Lovforslaget vil give alle Medlemmerne saadant Materiale, at man virkelig kan tale med Bund under Fødderne i denne Sag.

Jeg vilde gerne tillade mig at gøre et Par lidt almindelige Bemærkninger, fordi det er væsentligt til Forstaaelse af det Kompleks af Ændringsforslag, som vi enten stiller eller har taget Stilling til.

Af samtlige Grene af dansk Landbrugsproduktion, der jo nu praktisk talt ifølge vore Handelsoverenskomster alle er inde under Planøkonomi, mere eller mindre med offentlige Subsidier, er der ingen, der er saa følsom og saa afhængig af Verdensmarkedet som Sukkeravlen. Desuden er Sukkeravlen, fordi Oparbejdning af Roerne sker industrielt, ikke et isoleret Landbrugsspørgsmaal, men Spørgsmaalet har ogsaa andre Sider, der berører store Fabriksanlæg og mange Tusinder af Arbejdere, og derfor er det ogsaa den eneste Landbrugslov, der sorterer under Handelsministeriet. At styre Sukkeravlen er — for at bruge et Billede — som at køre et Spand med 4 Heste, Heste, der ikke altid

trækker i samme Retning, nemlig Roedyrkerne, Arbejderne, Fabrikkerne og Forbrugerne, og i samme Øjeblik det offentlige griber ind i denne Økonomigren — og saa kan man kalde det Socialisering eller ej, Glosen er mig ganske ligegyldig —, er det Kunsten at styre disse Faktorer paa en saadan Maade, at de tilsammen danner en i sig selv hvilende Økonomi. Det er det væsentlige.

Som jeg allerede har fremhævet i min Ordførertale ved første Behandling, var det netop det, der skete ved Hauges første Sukkerlov i 1932, hvorved der blev skabt en Ordning, der indeholdt en funktionel Forbindelse mellem følgende Faktorer: Sukkerpris, Roepris, Minimumsudbytte til Fabrikkerne, op til 5 pCt., derefter Tantième til Dyrkerne eller Arbejderne og saa yderligere Udbytte til Aktionærerne henholdsvis til Andelshaverne, og saa sidst i Rækken Afkastningen til Statens Sukkerfond. Det er bekendt, at der fra De danske Sukkerfabrikker i de første Aar efter 1932 blev gjort Forsøg paa at udhule denne Fordelelingsordning ved en Udbetaling til Aktionærerne af de saakaldte egne Midler, men det blev standset ved Indgreb af den da siddende Handelsminister, og i Resten af 30'erne, indtil Krigen, virkede Ordningen, jeg her har skitseret, funktionelt med svingende Udbytte efter de skiftende Høstaar.

Det er denne Ordning, der nu under Krigen er blevet udhulet paa forskellige Maader, dels fordi de høje Eksportpriser paa Sukker tillod en Overskæring af Forbindelsen mellem Sukkerpris og Roepris, saa vi har formaaet under Krigen at holde en lav Sukkerpris i Landet og alligevel at forøge Roeprisen, dels ved at Fabrikkerne efter 1939 fik garanteret Maksimumsudbyttet paa 6 pCt. som fast og senere, efter 1942, fik Lov til af de saakaldte egne Midler at give et yderligere Udbytte paa 1½ pCt., og saa endelig ved, at der helt uden om Ordningen oparbejdedes en Fodersukkerroeoproduktion baade af Raasukker og af Sukkersaft. Som Forholdet nu er, staar vi derfor med en Ordning, hvor det offentlige gennem Statens Sukkerfond maa bære Produktionens Risiko i samtlige Led, og det giver sig allerede nu Udtryk i en negativ Balance paa Statens Sukkerfond, som i dette Finansaar er anslaaet til ca. 40 Mill. Kr. og for næste Finansaar er anslaaet til at blive ca. 65 Mill. Kr.

Til Forsvar for denne Politik kan anføres det tungtvejende Argument, som virkelig har haft Gyldighed under Krigen,